

Het belang van een wetenschappelijk robuust georganiseerd oriëntatiepunt

Stijn Vandevælde, U.Gent

Stef Decoene, V.U.Brussel

inhoud

- “Straf”doelen
- zinvol sterktegericht werken met minderjarige delinquenten
 - Structuur
 - Algemene principes
 - RNR als ruggengraat
 - risicoprincipe, criminogene behoefteprincipe
 - versterken van responsiviteit
 - Oriëntatie

- Interventies zijn **efficiënt** als ze al met al gemakkelijk uit te voeren zijn
- Ze zijn **effectief** als ze tot verandering leiden
- Ze zijn **zinnig** als ze efficiënt en tot de gewenste verandering leiden
- Ze zijn **criminogeen** als ze probleem erger maken.

- Gewenste verandering = personen stoppen* met normoverschrijdend handelen

1. strafdoelen

- **Repressie** (retribution) (ze moet het voelen, minstens even hard als slachtoffers/wij)
- **Beveiliging** (incapacitation) (zolang ze in de bak zitten bezorgen ze ons geen last)
- **Afschrikking** (deterrence) (ze zo laten schrikken dat ze het nooit meer doen)
- **Terugbetalen** (retribution)

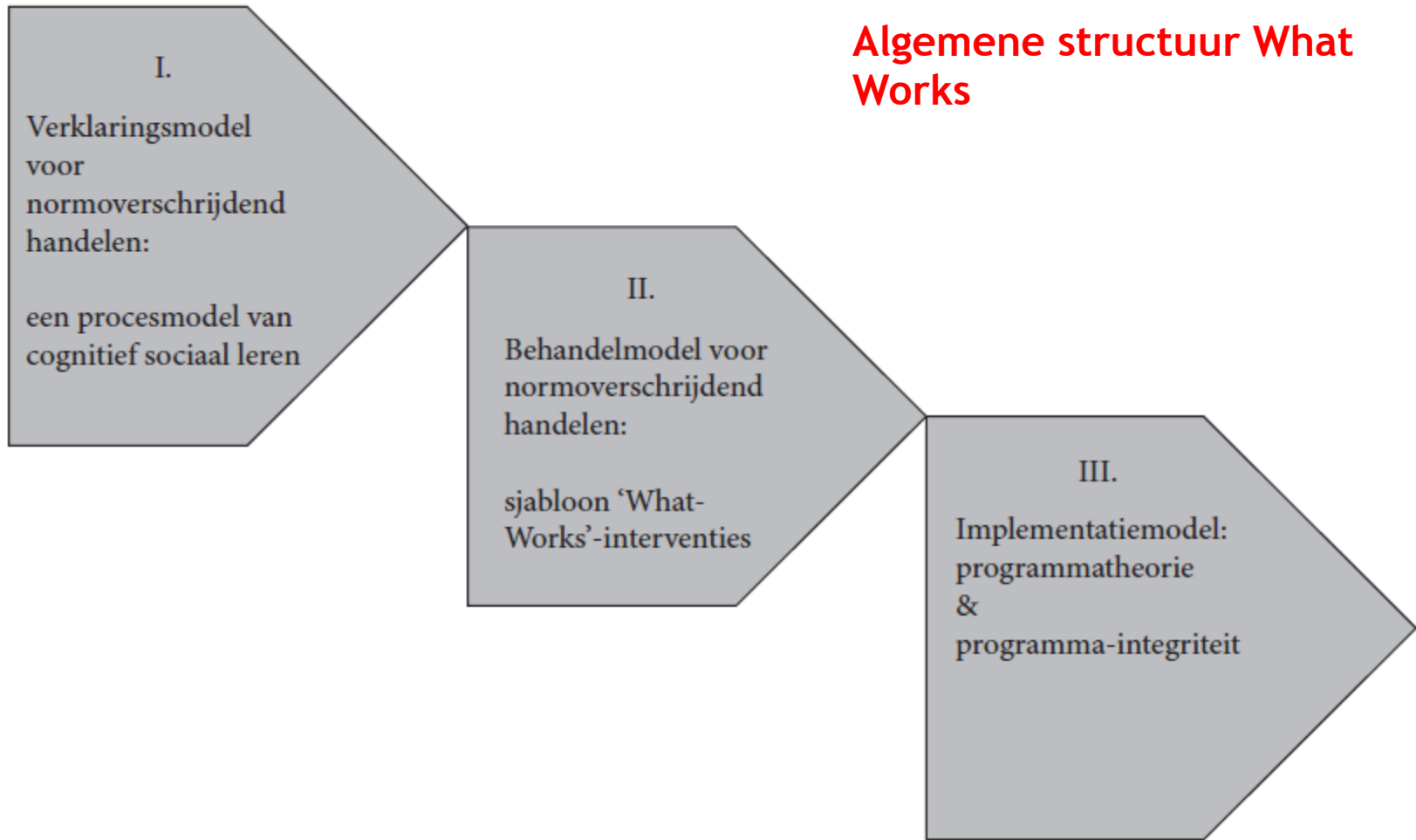
- **Rehabilitatie**
 - Wettelijk (strafblad weg bv.)
 - Sociaal (relationeel, arbeid,)
 - Psychologisch (persoonlijke verandering)
 - Moreel (**redemption**)

- Elk van deze doelen is perfect legitiem. Bekeken vanuit een wetenschappelijke bril zijn repressie, beveiliging, en afschrikking weinig zinvolle doelen. Ze werken niet. Meer, ze lijken steeds duidelijker criminogeen.
- Normoverschrijdend handelen wordt geleerd, kan dus, in principe, ook afgeleerd worden.
 - Crim. Psy is als wetenschap gericht op positieve veranderingen → **Rehabilitatie**

ZINVOL EN STERKTEGERICHT ORIËNTEREN

Algemene structuur What Works

FIGUUR 12.1. *Het driefasenmodel voor delictgericht behandelen*

EEN ROBUUST VERKLARINGSMODEL

- **Cognitief-sociaal, procesmatig (ipv dispositioneel) leren van normoverschrijdend handelen**
 - Dit wordt gemakshalve vaak samengevat a.h.v. 8 essentiële criminogene domeinen: clusters van factoren die normoverschrijdend handelen co-determineren en een voor een uit het verklaringsmodel af te leiden zijn
- Naast de co-determinerende rol van ‘criminogene situaties’ (‘opportunities’)

Antisociale
persoonlijkheidsstijl

Antisociale attitudes

Antisociale peers/netwerken

Problematische scolariteit/
Werk

Problematische opvoedingssituatie/relaties

Problematische vrijetijdsbesteding

middelenmisbruik

Normoverschrijdend
handelen

Antisociale
voorgeschiedenis

PRINCIPES: HET BEHANDELSJABLOON

TABEL 12.1. Delictgerichte interventies: een evidence-based behandelingsmodel (naar Andrews, Bonta, & Wormith, 2011)

FUNDAMENTEN	
1. <i>Respect voor de persoon en de normatieve context</i>	Interventies respecteren persoonlijke autonomie, menselijkheid en procedurele rechtvaardigheid; zijn ethisch verantwoord
2. <i>Psychologische theorie</i>	Interventies zijn gebaseerd op empirisch onderbouwde kennis
3. <i>Recidivebeperking</i>	Reductie van toekomstig slachtofferschap is een legitiem doel
4. <i>Menselijk contact</i>	Zinvolle interventies zijn gebaseerd op contact tussen personen Sancties (bv. detentie) zonder werken binnen relaties zijn zinloos
CENTRALE PRINCIPES	
5. Risico	De intensiteit van interventies wordt bepaald door het risiconiveau. Vermijd interventies t.a.v. laagrisicopersonen
6. Criminogene behoefte	Behandeling moet inzetten op het veranderen van criminogene factoren en processen. Verander criminogene behoeften in sterktes
7a. Algemene responsiviteit	Gebruik bij voorkeur gedragsmatige en cognitief-gedragsmatige interventies a.h.v. sociaal leren
7b. Specifieke responsiviteit	Stel interventies af op de specifieke kenmerken van de behandelingssetting en van de individuele dader

DIAGNOSTISCHE PRINCIPES

8. <i>Schat RNR in</i>	Gebruik gestructureerde methodieken om risico, criminogene behoeften en responsiviteit te bepalen
9. <i>Sterktes</i>	Schat sterktes in om predictie en specifieke responsiviteit fijn te stemmen
10. <i>Multimodaliteit</i>	Individualiseer gestructureerde diagnostiek, inclusief inschatting niet-criminogene behoeften die aandacht behoeven
11. <i>Professionele discretie</i>	Wijk af van gestructureerde inschatting wanneer hiervoor specifieke redenen gemotiveerd kunnen worden

UITVOERING

12. <i>Dosering</i>	Spreek vooral hoogrisicodaders aan en minimaliseer drop-out

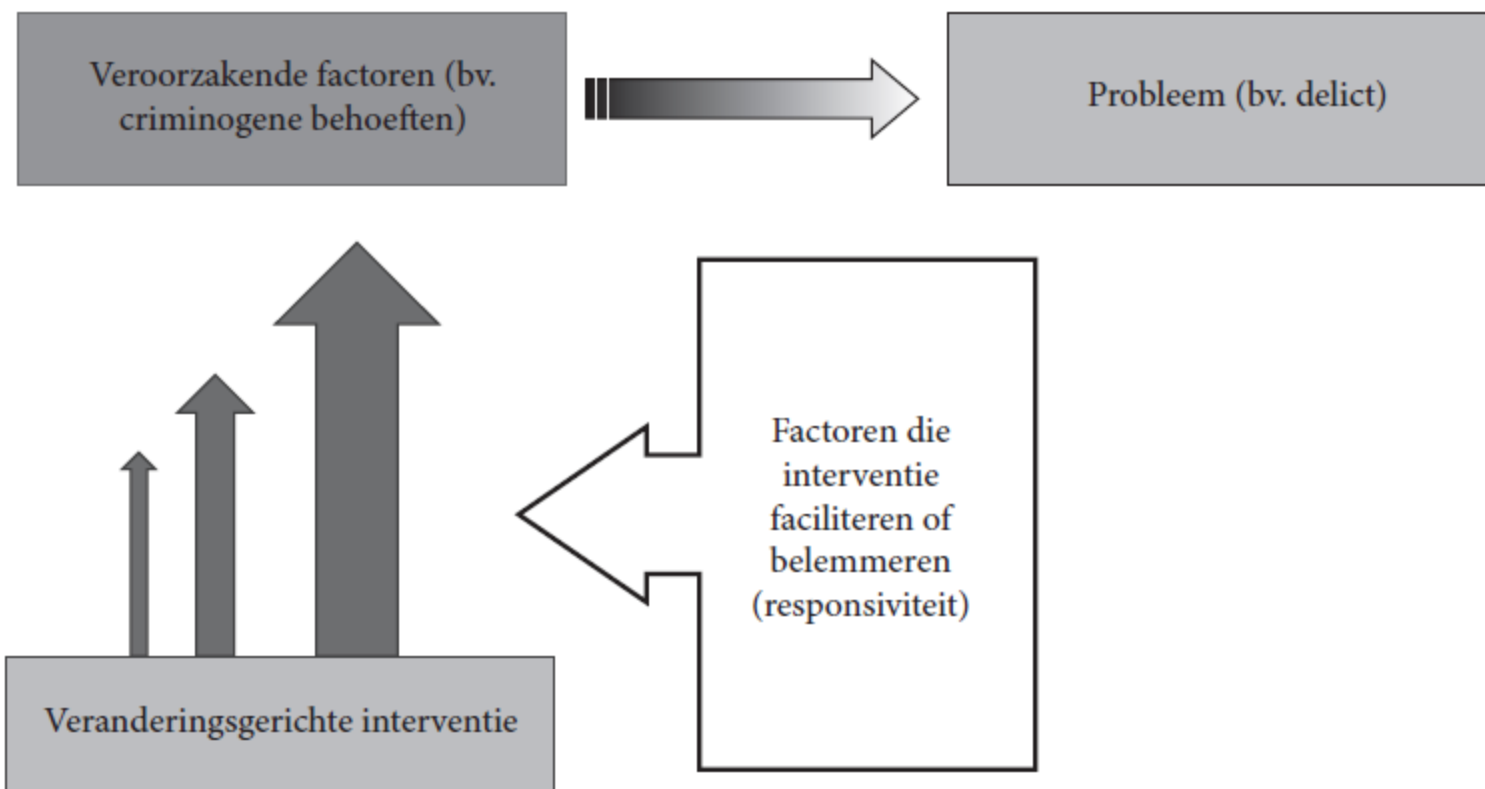
VAARDIGHEDEN

13. <i>Relationele vaardigheden</i>	Gebruik specifieke relationele vaardigheden: warmte, respect, investeren in samenwerking...
14. <i>Structurerende vaardigheden</i>	Gebruik modelleren, bekrachtigen, vaardigheidstraining, probleemoplossende vaardigheden en andere structurerende methodieken

MANAGEMENT

15. <i>In de samenleving</i>	Interventies in de samenleving zijn (bijna) steeds te verkiezen
16. <i>Continuïteit</i>	Zorg voor volgehouden behandeltrajecten en evaluatie/bijsturing ervan
17. <i>Management</i>	Zet in op personeel dat RNR-getraind is en de gepaste vaardigheden heeft. Evalueer en stuur bij. Ondersteun effectieve interventies en bewaak programma-integriteit
18. <i>Netwerking</i>	Zet in op constructieve werkrelaties met andere diensten in het zorglandschap

RNR ALS RUGGENGRAAT VAN HET SJABLOON

FIGUUR 12.2. *RNR is een generisch behandelmodel. Vervang bijvoorbeeld ‘delict’ door ‘hoofdpijn’. (de dikte van de pijlen bij veranderingsgerichte interventie is afhankelijk van hoe intensief de behandelaar zal moet inzetten om de veroorzakende factoren weg te nemen (het risicoprincipe)).*

Risicoprincipe: inschatten behandelingsintensiteit

- Een forensische behandeling wordt intensiever naarmate er meer criminogene factoren aanwezig zijn. Deze risicofactoren operationaliseren de ernst (en snelheid) van mogelijk herval in delictgedrag.
- Hoe beter zicht op de criminogene factoren hoe meer risico-inschatting op behandeldoelen wordt afgestemd

Behoefte-principe: inzetten op het veranderen van criminogene processen

- Veralgemeinend door steeds te focussen op de 7 clusters van criminogene factoren,
- Individualiserend door het delicthandelen
 - *voldoende gedetailleerd met de dader te bespreken en colloboratief te begrijpen*
 - *Individualiserende delict-analyse*
 - *En het te contextualiseren*
 - *Bv. Analyse netwerk (bv forensisch sociale netwerkanalyse)*

Responsiviteitsprincipe: aansluiting vinden met wie de jongere is

De aard van de criminogene processen hebben als kenmerk dat ze best weerstandig zijn t.a.v. interventies.

We noemen factoren/processen die de haalbaarheid van delictgerichte interventies beïnvloeden responsiviteitsfactoren:

Deze processen in de persoon van de dader, de persoon van de behandelaar, én in de context die een faciliterende of inhiberende “fit” hebben op het behandelen van de criminogene factoren, en waarmee rekening gehouden moet worden om “forensische” interventies effectief te maken

RESPONSIVITEIT ONDER DRUK ? (NEE ET AL., 2013, P1348)

RNR-benaderingen soms onder druk omwille van

- het ontbreken van de relevantie voor het leven van de delictpleger
- te weinig aandacht voor de ethniciteit
- te weinig afstemmen van behandeling op specifieke noden
- intellectuele mogelijkheden
- cognitieve problemen

GEVAAR OP EEN ONE-SIZE-FITS-ALL BENADERING

GOOD LIVES MODEL (GLM)

GOOD LIVES MODEL

‘a strengths-based rehabilitation theory that aims to equip clients with internal and external resources to live a good or better life—a life that is socially acceptable and personally meaningful. Criminogenic needs (i.e., dynamic risk factors) are conceptualized as internal or external barriers toward living a good life, and are thus addressed within the broader strengths-based framework’.
(Ward et al., 2011, p. 95)

PRIMARY GOODS (GECITEERD UIT WARD ET AL., 2011,P.95, VERTALING NAAR POMP, 2009)

- Leven (met inbegrip van gezond leven en functioneren)
- Kennis
- Voortreffelijkheid in spel
- Voortreffelijkheid in werk
- Voortreffelijkheid in ‘agency’ (autonomie en zelfsturing)
- Innerlijke vrede (vrij zijn van emotionele onrust en stress)
- Vriendschap (inclusief intieme, romantische en familierelaties)
- Gemeenschap
- Spiritualiteit (in de brede zin van een betekenis en doel in het leven vinden)
- Geluk
- Creativiteit

SECONDARY GOODS (GECITEERD UIT WARD ET AL., 2011, P. 96)

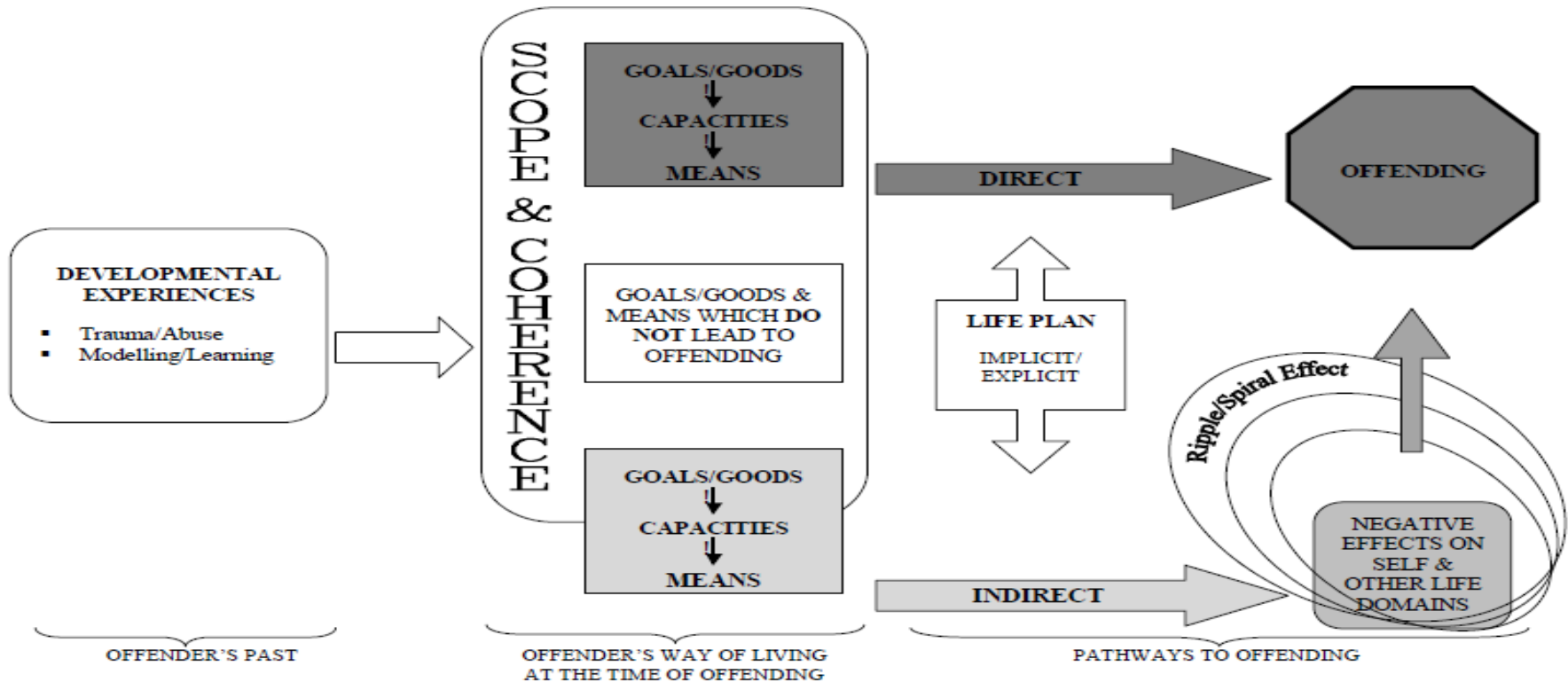
“Provide concrete means of securing primary goods”

“... specific roles, practices, and actions that provide routes to the primary goods”

“... appropriate secondary goods represent socially acceptable means of securing primary goods”

2. ETIOLOGISCH MODEL (PURVIS ET AL., 2011)

Figure 1.0: The Goods Etiological Theory

4 PROBLEMEN ROND 'LEVENSTIJL' EN 'LEVENSPPLAN'

- Capacity
- Scope
- Means
- Coherence

CAPACITY

- Intern

- Vaardigheden en mogelijkheden
- Interne obstakels
- Kunnen cognitief, psychologisch of gedragsmatig zijn

- Extern

- Externe omstandigheden en contexten
- Externe obstakels

SCOPE

- Kan leiden tot verwaarlozing van ‘goods’ m.b.t.
 - body
 - self
 - social life

- Negatieve impact op psychologisch functioneren en ‘geluk’ (cf. *Quality of Life*)

MEANS

- Ongeschikte middelen om goederen na te streven

- Kan leiden tot een daling van ‘quality of life’ / ‘geluk’ omwille van frustraties

COHERENCE

- Horizontale coherentie
 - verband tussen ‘goods’ vanuit een complementaire visie i.p.v. tegengesteld (bvb. relatedness – agency)
- Verticale coherentie
 - belangrijkheid/ prioriteit van één of meerdere primary goods

ETIOLOGISCH MODEL

- Direct traject
 - primaire goederen worden via crimineel gedrag nagestreefd / verworven
- Indirect traject
 - er ontstaat een opeenvolging (“*ripple effect*”) van gebeurtenissen, bvb. door een conflict tussen twee primaire goederen

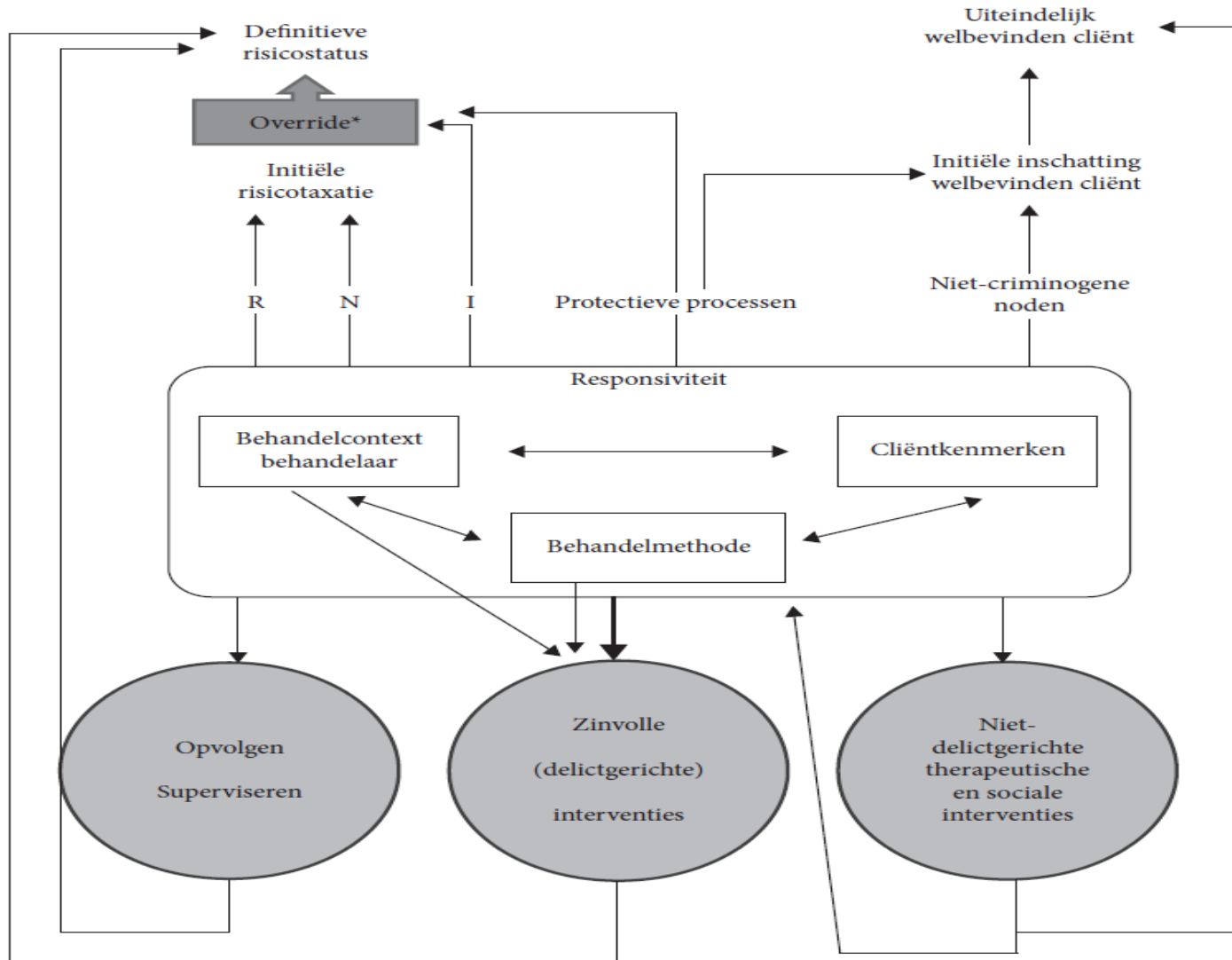
BEHANDELPROGRAMMA (POMP, 2009; WARD ET AL., 2007, P.97; WARD & FORTUNE, 2013, P. 39-40)

1. Detecteren van criminogene behoeften
2. Identificeren van primary goods (primaire levensbehoeften) die direct of indirect gelinkt zijn aan het delinquente gedrag. Hierbij wordt ook bekeken wat de meest fundamentele waarde is in het leven van een persoon.
3. Identificeren van de belangrijkste waarden waarrond de andere waarden zijn georiënteerd. Deze worden de belangrijkste focus van het behandelingsplan.
4. Selecteren van secondary goods die specificeren hoe de primary goods in concrete levensstijlen zullen omgezet worden.
5. Identificeren van de contexten of omgevingen waarin de cliënt na de behandeling zal terecht komen.
6. Opstellen van een Good Lives behandelingsplan gebaseerd op de informatie uit de vorige fasen.

ONTWIKKELEN VAN EEN 'GOOD LIVES PLAN' (ZIE ONDER MEER WARD, 2016)

- Aandacht voor wat voor de mensen zelf belangrijk is !
- Op zoek gaan naar hoe we mensen kunnen ondersteunen om deze levensdoelen te bereiken, rekening houdend met de normatieve context !

BEHANDELEN VAN WIE NORMOVERSCHRIJDEND HANDELT

R: (statische) risicofactoren; N = criminogene behoeften; I = ideosyncratische criminogene behoeften.
 * Override is een specifiek aspect van het principe van professionele discretie, toegepast t.a.v. de gestructureerde risicotaxatie.

Bron: Wormith, Gendreau, & Bonta, 2012, p. 117.

TABEL 12.3. Effectgroottes (r) van het behandelen op recidive volgens de RNR-principes in detentie vs. Samenleving

Hoeveel principes (RNR) worden nageleefd?	Detentiecontext	In de samenleving zelf
0	-0,10	0
1	0,01	0,03
2	0,12	0,22
3	0,17	0,35

Bron: Andrews & Bonta, 2010, p. 75.

Table 7

Summary of Changes Observed Between Pre- and Postimplementation Groups on Outcome Variables

Site	Most restrictive disposition ^a	Placement rates across probation ^b	Supervision level ^c	Number of service referrals ^d	Recidivism rates (new petitions) ^e	Case management variables associated with risk
SAVRY						
Site 1	Reduction in severity	Reduction	Reduction	Related to risk	No change	State commitment dispositions, placement rates, supervision
Site 2	Nonsignificant increase	No change	Reduction	Unrelated	No change	All dispositions, placement rates, supervision
Site 3	Reduction in severity	Reduction	Reduction	Related to risk	No change	Placement rates, supervision
YLS/CMI						
Site 1	Reduction in severity	No change	Reduction	Related to risk	Reduction	All dispositions except consent decree, placement rates, supervision
Site 2	Reduction in severity	Increase in detention	Not tested	Related to risk	No change	Placement-related dispositions, placement rates
Site 3	No change	No change	Increase	Unrelated	No change	None

Note. Bold indicates change was in hypothesized direction.

^a Hypothesized there would be a reduction in use of more restrictive dispositions. ^b Hypothesized there would be a reduction in use of placement across the course of probation. ^c Hypothesized there would be a reduction in use of higher/maximum levels of supervision. ^d Hypothesized the number of service referrals would be positively related to risk level. ^e Hypothesized there would be no change in recidivism.

Another implication of this work is that agencies must implement the RNA well to reap its benefits and avoid losses of time and other resources. Adopting a RNA costs money. There are multiple changes to policies and electronic case management systems, staff training requirements, and the time investment for staff conducting assessments. Adoption of a RNA for case planning makes absolutely no difference in jurisdictions where judges do not buy into the process and make all of the case management decisions at disposition. Buy-in is most likely to be obtained by providing judges with a brief training on the implications of adopting a RNA and the research on RNR before implementation. Although it was not measured explicitly in this study, lack of quality assurance and supervisory oversight of JPOs using RNAs and RNR also may contribute to poor outcomes. It is conceivable that implementation effects would have been better in *SAVRY Site 2*, for example, had supervisors checked the RNA administration adherence and JPOs' case plans routinely. We strongly recommend agencies obtain buy-in from judges and attorneys before implementation of a RNA and institute a routine process of supervisory oversight and quality assurance procedures, which are crucial for compliance with these instruments in JPOs' decision-making ([Andrews, 2006](#); [Miller & Maloney, 2013](#)).

- Deze recente multi-site studies (vincent et al., 2016; Fabelo et al., 2015) tonen dat implementatie van het risicoprincipe tijd en energie beter oriënteert, en dat minder snel richting geslotenheid oriënteren de recidivecijfers niet doen stijgen.
- De recidivecijfers doen dalen, kan maar indien de behandeling en interventies ook gericht zijn om de wetenschappelijk gekende criminogene domeinen en bijhorende processen te verbeteren, en dit op een zo geïndividualiseerd mogelijke manier.

Schat Risicostatus in!

Laag Risico?

Adviseer
niet-geslotenheid

Hoog Risico?

Evalueer Gevaarlijkheid!

Als ja: adviseer
geslotenheid

Als nee:

**Gemiddeld
Risico?**

**ontwikkel
beslisvaardigheden en
evalueer regelmatig
intern en extern**

adviseer i.f.v. zich
ontwikkende
beslisvaardigheden

Evalueer responsiviteit!

**Hinderende responsiviteit in
reguliere zorg werkbaar?**

als nee: adviseer
geslotenheid!

als ja: volg beslisboom
'gemiddeld risico'

<https://www.acco.be/nl-be/items/9789462925717/Over-stoute-dingen-doen>